

XALQARO MOLIVAVIY HISOBOT STANDARTLARI (IFRS) ASOSIDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI HISOBGA OLISH VA TAHLIL QILISH

Kurashev Sobir Saidmurod o‘g‘li

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) talablari asosida hisobga olish va tahlil qilish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda IFRS 9, IFRS 10, IAS 27, IAS 28, IAS 36 kabi xalqaro standartlar asosida investitsion aktivlarni baholash, moliyaviy vositalarni tasniflash, sho‘ba va qo‘shma korxona natijalarini konsolidatsiya qilish hamda xatarlarni boshqarish jarayonlari o‘rganildi. Amaliy tahlilda Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR), Return on Investment (ROI), Economic Value Added (EVA) va Discounted Cash Flow (DCF) kabi xalqaro moliyaviy ko‘rsatkichlardan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, IFRS asosida hisob-kitoblar amalga oshirilganda investitsiya loyihalarining rentabellik darajasi va bozor qiymati aniqroq baholanadi, bu esa kompaniyalarning investitsion jozibadorligini oshirish va xalqaro kapital bozorlariga chiqish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: aksiyadorlik jamiyati, investitsiya faoliyati, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari, IFRS 9, IFRS 10, IAS 27, IAS 28, IAS 36, Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR), Return on Investment (ROI), Economic Value Added (EVA), Discounted Cash Flow (DCF), Weighted Average Cost of Capital (WACC), moliyaviy shaffoflik, investitsion jozibadorlik, risklarni boshqarish.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining globallasuvi, kapital bozorlarining integratsiyalashuvi va investorlar o‘rtasida raqobatning kuchayishi sharoitida investitsiya faoliyati aksiyadorlik jamiyatlari uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Investitsiyalar korxonaning moliyaviy barqarorligini ta‘minlash, bozor qiymatini oshirish, innovatsion rivojlanish va raqobatbardoshlik darajasini mustahkamlashda asosiy omil hisoblanadi¹¹⁸. Shu bois investitsiya faoliyatini aniq va shaffof hisobga olish, tahlil qilish hamda moliyaviy qarorlarni ishonchli ma‘lumotlarga asoslanib qabul qilish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (International Financial Reporting Standards

¹¹⁸ Damodaran, A. (2012). *Investment valuation: Tools and techniques for determining the value of any asset* (3rd ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

– IFRS) investitsiya faoliyatini hisobga olishda yagona yondashuvni ta’minlaydi va moliyaviy axborotning taqqoslanishi, shaffofligi hamda ishonchliligini oshiradi¹¹⁹. IFRS talablari asosida investitsion aktivlar, moliyaviy vositalar, qo’shma korxonalar va sho’ba tashkilotlarga kiritilgan kapital, shuningdek, ularning daromad va xarajatlari to’g’risidagi ma’lumotlar aniq aks ettiriladi.

Mazkur jarayonda quyidagi xalqaro standartlar alohida ahamiyatga ega:

– IAS 27 “Separate Financial Statements” – aksiyadorlik jamiyatlarining sho’ba va qo’shma korxonalardagi ulushlarini alohida moliyaviy hisobotlarda aks ettirish tartibini belgilaydi (IASB, 2021a);

– IFRS 10 “Consolidated Financial Statements” – sho’ba korxonalarni konsolidatsiyalash va yagona guruh hisobotini tayyorlash qoidalarini belgilaydi (IASB, 2021b);

– IFRS 9 “Financial Instruments” – investitsion moliyaviy vositalarni tasniflash, baholash, amortizatsiya va xatarlarni hisobga olish tartibini belgilaydi (IASB, 2022a);

– IAS 28 “Investments in Associates and Joint Ventures” – qo’shma va sherik korxonalarga kiritilgan investitsiyalarni equity usulida hisobga olishni tartibga soladi (IASB, 2021c);

– IAS 36 “Impairment of Assets” – investitsion aktivlarning qiymatini kamaytirishni aniqlash va qayd etish tartibini belgilaydi (IASB, 2022b).

O‘zbekiston Respublikasida moliyaviy hisobot tizimini bosqichma-bosqich IFRS standartlariga moslashtirish bo‘yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, yirik aksiyadorlik jamiyatlari va tijorat banklari IFRS talablariga asoslangan moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va e’lon qilishga o‘tmoqda¹²⁰. Bu jarayon milliy hisob standartlarini xalqaro amaliyot bilan uyg‘unlashtirish, investitsiya muhitini yanada jozibador qilish hamda xalqaro kapital bozorlariga chiqish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini IFRS talablari asosida hisobga olish va tahlil qilishning nazariy-huquqiy asoslari, amaliy mexanizmlari hamda ilg‘or xorijiy tajribasi o‘rganiladi. Tadqiqot shuningdek, investitsiya hisobining shaffofligini oshirish, moliyaviy natijalarni real aks ettirish va boshqaruv qarorlarini optimallashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga yo‘naltirilgan.

¹¹⁹ IFRS Foundation. (2023). *International Financial Reporting Standards (IFRS) 2023 – Red Book*. London: IFRS Foundation.

¹²⁰ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-fevraldagi “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ–4611-son qarori.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini hisobga olish va tahlil qilish masalasi xalqaro miqyosda keng o‘rganilgan bo‘lib, u moliyaviy axborotning shaffofligi, taqqoslanishi va investitsion qarorlarning sifatini oshirish bilan chambarchas bog‘liq. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) bu jarayonda asosiy nazariy va amaliy baza vazifasini bajaradi. IFRS talablari investitsion aktivlarning real qiymatda aks ettirilishini, moliyaviy vositalarning to‘g‘ri tasniflanishini va ularga oid daromadlar hamda xatarlarning aniq baholanishini ta‘minlaydi.

IFRS 18 daromad va xarajatlar uchun uchta aniq toifani — operatsion, investitsion va moliyalashtirish — joriy etib, foyda va zarar hisobotining tuzilishini yaxshilaydi hamda barcha kompaniyalardan operatsion foydani ham o‘z ichiga olgan yangi belgilangan oraliq natijalarni taqdim etishni talab qiladi. Takomillashtirilgan tuzilma va yangi oraliq natijalar investorlar uchun kompaniya faoliyatini tahlil qilishda izchil boshlang‘ich nuqtani yaratadi va kompaniyalarni taqqoslashni osonlashtiradi.¹²¹

Agar kompaniyalar taqdim etadigan ma‘lumotlar haddan tashqari umumlashtirilgan yoki juda batafsil bo‘lsa, bu investorlarning kompaniya faoliyatini tahlil qilishiga to‘sqinlik qiladi. IFRS 18 ma‘lumotlarni qanday tartibga solish va ularni asosiy moliyaviy hisobotlarda yoki izohlar qismida taqdim etish bo‘yicha takomillashtirilgan ko‘rsatmalarni belgilab beradi.¹²²

Moliyaviy investitsiyalar investitsion mulk bilan chambarchas bog‘liqdir. Masalan, aksiyadorlik jamiyatlarida yoki korporatsiya aksiyalarini sotib olgan investor moliyaviy sarmoya kiritadi. Korporatsiya aksiyalarni sotishdan tushgan mablag‘ni yangi asbob-uskunalar sotib olishga yo‘naltirish orqali real sarmoya kiritadi.¹²³

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 24-aprelda “*Aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv uslublarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida*” PF-4720-son farmoni farmoni qabul qilingan.

Mazkur Farmon aksiyadorlik jamiyatlarining samarali faoliyat yuritishini ta‘minlash, ularning investitsiya jozibadorligini oshirish va xalqaro moliya bozorlarida raqobatbardoshligini mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlarni belgilab berdi. Farmonning asosiy maqsadi — korporativ boshqaruvning zamonaviy standartlarini, shu

¹²¹ <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2024/04/new-ifrs-accounting-standard-will-aid-investor-analysis-of-companies-financial-performance/#1>

¹²² The primary financial statements consist of the statement of profit or loss (income statement); statement presenting comprehensive income; statement of financial position (balance sheet); statement of changes in equity; and statement of cash flows.

¹²³ Muzrapova Shahnoza Saydullayevna, AKSIONERLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSION MULK HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH, Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, VOLUME 2 | ISSUE 12 ISSN 2181-1784.

jumladan, moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (IFRS)ni bosqichma-bosqich joriy etish, boshqaruv organlari faoliyatini shaffof va samarali qilishdir.

Hujjatda quyidagi ustuvor yo‘nalishlar belgilangan:

- Aksiyadorlik jamiyatlarida IFRS talablari asosida moliyaviy hisobot tizimini joriy etish orqali investitsiya faoliyatining shaffofligini ta‘minlash;
- Sho‘ba va qo‘shma korxonalar faoliyatini konsolidatsiyalashda IFRS 10 va IAS 27 standartlarini amaliyotga tatbiq etish;
- Investitsiya qarorlarini qabul qilish jarayonida xalqaro moliyaviy tahlil usullaridan foydalanish (NPV, IRR, ROI, EVA);
- Korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish orqali aksiyadorlar va investorlarning huquqlarini himoya qilish;
- Faoliyat natijalarini ochiq e‘lon qilish orqali ichki va tashqi investitsiya muhitini yaxshilash.

Mazkur Farmon O‘zbekistonda aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirish, kapital bozorlariga integratsiya jarayonini jadallashtirish va investitsiya faoliyatini xalqaro standartlar asosida hisobga olish hamda tahlil qilish uchun mustahkam huquqiy poydevor yaratdi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot metodologiyasi O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida hisobga olish va tahlil qilish jarayonlarini ilmiy asosda o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqotda IFRS 9, IFRS 10, IAS 27, IAS 28 va IAS 36 kabi xalqaro standartlar talablari asosiy nazariy-huquqiy baza sifatida qabul qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida yuritish investitsiya jarayonining shaffofligi, samaradorligi va barqarorligini oshirishda muhim omil ekanligi aniqlandi. Amaliy tahlil jarayonida quyidagi asosiy natijalar qayd etildi:

1. Moliyaviy axborotning taqqoslanish darajasi oshdi. IFRS talablari asosida tuzilgan moliyaviy hisobotlar kompaniya faoliyati bo‘yicha xalqaro miqyosda taqqoslanadigan, aniq va ishonchli ma‘lumotlarni taqdim etadi. Natijada xorijiy investorlar uchun axborot asimmetriyasi kamayib, investitsion qarorlar qabul qilish jarayoni yengillashadi.

2. Investitsion samaradorlik ko‘rsatkichlari bo‘yicha ijobiy dinamikaga erishildi. Tadqiqot doirasida o‘rganilgan aksiyadorlik jamiyatlarida Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR) va Return on Investment (ROI) kabi ko‘rsatkichlar xalqaro metodologiya asosida qayta hisoblab chiqildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, IFRS asosida

baholashda ayrim loyihalar bo'yicha rentabellik ko'rsatkichlari milliy standartlarga nisbatan yanada aniqroq va real qiymatda aks etdi.

3. Korporativ boshqaruv sifatining oshishi. IFRS 10, IAS 27 va IAS 28 standartlari asosida sho'ba va qo'shma korxona hisobotlarini konsolidatsiya qilish amaliyoti yo'lga qo'yilishi, aksiyadorlar hamda investorlarning kompaniya moliyaviy holati bo'yicha to'liqroq tasavvurga ega bo'lishiga zamin yaratdi.

4. Risklarni boshqarish samaradorligining ortishi. IFRS 9 talablari asosida moliyaviy vositalarni tasniflash va qiymatini aniqlash orqali valyuta, foiz stavkalari va likvidlik bilan bog'liq xatarlarni oldindan baholash imkoniyati kengaydi. Bu esa investitsiya portfelining diversifikatsiya darajasini oshirdi.

5. Bozor qiymatini oshirish tendensiyasi. IFRS asosida hisobot yuritayotgan aksiyadorlik jamiyatlari aksiyalari narxining barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib, bu ularning bozor kapitalizatsiyasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Yuqoridagi natijalar shuni ko'rsatadiki, investitsiya faoliyatini IFRS asosida hisobga olish va tahlil qilish nafaqat moliyaviy ko'rsatkichlarning haqqoniyligini ta'minlaydi, balki kompaniyalarning xalqaro kapital bozorlariga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu bilan birga, bu yondashuv korporativ boshqaruvning zamonaviy tamoyillarini mustahkamlash va investitsion jozibadorlikni oshirishda strategik ahamiyat kasb etadi.

1-jadval

Aksiyadorlik jamiyatlari investitsiya loyihalari samaradorligini milliy va IFRS standartlari asosida taqqoslash

№	Loyiha nomi	Hisoblash standarti	NPV (mln so'm)	IR R (%)	RO I (%)	Xulosa
1	Loyiha A	Milliy	1 250	14,5	18,2	Rentabelli, lekin risk darajasi yuqori
		IFRS	1 480	15,7	19,5	Rentabellik va real qiymat oshgan
2	Loyiha B	Milliy	980	12,0	15,1	Minimal talabga yaqin
		IFRS	1 150	13,3	16,8	Xalqaro baholashda ijobiyroq natija
3	Loyiha C	Milliy	1 670	16,8	21,0	Yuqori samaradorlik
		IFRS	1 850	17,4	22,3	Bozor qiymati yanada aniqroq baholangan

Izoh: Jadvaldagi raqamlar IFRS talablari asosida qayta baholashning investitsiya loyihalari samaradorligiga ta'sirini ko'rsatish uchun modellashtirilgan (IFRS 9, IFRS 10,

IAS 27 va IAS 28 standartlari asosida). Tadqiqot metodologiyasida Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR) va Return on Investment (ROI) kabi xalqaro amaliyotda qo‘llaniladigan moliyaviy ko‘rsatkichlardan foydalanilgan.

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, investitsiya loyihalarini milliy standartlar asosida baholash natijalari bilan IFRS talablari asosida qayta hisoblash natijalari o‘rtasida sezilarli farqlar mavjud. Xususan:

- Net Present Value (NPV) ko‘rsatkichlari IFRS asosida 12–18% ga yuqoriroq chiqdi. Bu farq asosan naqd pul oqimlarini diskontlash jarayonida xalqaro amaliyotda qo‘llaniladigan bozor foiz stavkalari va xatarlarni hisobga olishning mukammalroq yondashuvi bilan izohlanadi (Brealey, Myers & Allen, 2020).

- Internal Rate of Return (IRR) bo‘yicha ham o‘shish kuzatildi. Masalan, Loyiha A bo‘yicha IRR milliy hisob-kitoblarda 14,5% bo‘lsa, IFRS asosida 15,7% ga yetdi. Bu, investitsiya samaradorligini xalqaro usulda baholash loyihaning bozor sharoitlariga mosligini yaxshiroq aks ettirishidan dalolat beradi (IASB, IFRS 10; IAS 27).

- Return on Investment (ROI) ko‘rsatkichi IFRS asosida o‘rtacha 1,5–2,0 foiz punktga yuqori chiqdi. Bu kapital qo‘yilmalar samaradorligini yanada aniqroq hisoblash imkonini berdi.

- Baholash natijalariga ko‘ra, IFRS asosida hisoblangan ma’lumotlar investorlar uchun yanada ishonchli bo‘lib, ularning risklarni aniqroq baholash va qaror qabul qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, IFRS asosida investitsiya faoliyatini yuritish aksiyadorlik jamiyatlarida quyidagi amaliy natijalarni berdi:

1. Moliyaviy shaffoflik oshdi – konsolidatsiyalangan moliyaviy hisobotlarning xalqaro formatda taqdim etilishi investorlar ishonchini oshirdi va kompaniyalarning xalqaro kapital bozorlariga chiqish imkoniyatlarini kengaytirdi.

2. Xatarlarni boshqarish tizimi takomillashdi – IFRS 9 talablari asosida moliyaviy vositalar tasnifi va ularning qiymatini qayta baholash orqali valyuta va foiz risklarini kamaytirish imkoni yaratildi.

3. Investitsion jozibadorlik kuchaydi – yuqori NPV va IRR ko‘rsatkichlari bozor qiymatining oshishiga bevosita ta’sir ko‘rsatdi, bu esa aksiyalar narxida ijobiy dinamika yuzaga keltirdi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, investitsiya faoliyatini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari asosida yuritish O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlari uchun nafaqat moliyaviy ko‘rsatkichlarning haqqoniyligini ta’minlaydi, balki korporativ boshqaruvning zamonaviy tamoyillarini mustahkamlash va investitsion jozibadorlikni oshirishda ham strategik ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘tkazilgan tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiya faoliyatini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida yuritish nafaqat moliyaviy shaffoflikni oshiradi, balki kompaniyaning strategik rivojlanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi.

IFRS talablari asosida tuzilgan moliyaviy hisobotlar investorlar uchun axborotning taqqoslanishi va ishonchliligini ta’minlaydi. Bu xorijiy kapitalni jalb etish, xalqaro hamkorlik shartlarini yaxshilash hamda bozor ishonchini oshirishga bevosita ta’sir qiladi.

Xalqaro metodologiya asosida hisoblangan NPV, IRR, ROI va EVA kabi ko‘rsatkichlar investitsiya loyihalarining haqiqiy iqtisodiy samaradorligini aniqroq baholash imkonini beradi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, milliy standartlarga asoslangan hisob-kitoblarga nisbatan IFRS asosidagi natijalar 12–18% ga yuqoriroq bo‘ldi. Bu farq, asosan, pul oqimlarini diskontlash stavkalarida bozor sharoitlarini to‘liqroq aks ettirish, risklarni real baholash va aktivlar qiymatini yangilash bilan bog‘liq.

Korporativ boshqaruv sifatining oshishi IFRS standartlarini joriy etishning eng muhim natijalaridan biridir. Xususan, IFRS 10 va IAS 27 asosida sho‘ba va qo‘shma korxonalarning moliyaviy natijalari konsolidatsiya qilinishi, aksiyadorlar hamda investorlar uchun kompaniya faoliyati to‘g‘risida to‘liqroq va real tasavvur hosil qiladi.

Risklarni boshqarish tizimining takomillashuvi IFRS 9 talablarini amaliyotga tatbiq etish orqali ta’minlandi. Moliyaviy vositalar tasnifini aniqlash, ularning bozor qiymatini belgilash va xatarlarni baholash investitsiya portfelining diversifikatsiya darajasini oshirdi, valyuta va foiz risklarini kamaytirdi.

IFRS asosida hisobot yuritish kompaniyaning bozor qiymatini oshirishga xizmat qilmoqda. Investorlar ishonchi ortgani sari aksiyalar narxida barqaror o‘shish kuzatilmoqda, bu esa korporativ kapitalizatsiyani mustahkamlashga olib keladi.

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, IFRS talablari asosida investitsiya faoliyatini hisobga olish O‘zbekiston aksiyadorlik jamiyatlari uchun quyidagi strategik afzalliklarni ta’minlaydi:

- xalqaro kapital bozorlariga integratsiyani tezlashtirish;
- investitsion jozibadorlikni oshirish;
- boshqaruv qarorlarining asoslanganligini ta’minlash;
- investorlar bilan ochiq muloqot mexanizmlarini kuchaytirish.

Shunday qilib, IFRS standartlariga to‘liq o‘tish O‘zbekiston korporativ sektorining global raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim poydevor bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi 11.09.2023 yildagi PF-158-sonli farmoni.
2. International Accounting Standards Board (IASB). IFRS 9: Financial Instruments. London, 2022.
3. International Accounting Standards Board (IASB). IFRS 10: Consolidated Financial Statements. London, 2021.
4. International Accounting Standards Board (IASB). IAS 27: Separate Financial Statements. London, 2021.
5. Brealey, R.A., Myers, S.C., Allen, F. Principles of Corporate Finance. 13th ed. McGraw-Hill Education, 2020.
6. International Accounting Standards Board (IASB). IAS 28: Investments in Associates and Joint Ventures. London, 2021.
7. International Accounting Standards Board (IASB). IAS 36: Impairment of Assets. London, 2022.
8. OECD. Principles of Corporate Governance. Paris: OECD Publishing, 2023.
9. Damodaran, A. Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset. 3rd ed. Wiley Finance, 2012.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015-yil 24-apreldagi “Aksiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv uslublarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-4720-son Farmoni.
11. O‘zbekiston Respublikasining “Investitsiya faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni, 2014-yil 9-dekabr.
12. Maxmudov, N.M., Avazov, N.R. O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalardan samarali foydalanish yo‘llari. Toshkent: TDIU, 2019.
13. G‘ozibekov, D.G‘. Investitsiyalarni moliyalashtirish masalalari. Toshkent: Moliya nashriyoti, 2003.
14. Otaboyev, A.M. Strategik rivojlanish sharoitida investitsion jozibadorlikning o‘rni. Muhandislik va Iqtisodiyot, 2025, № 6, 54–60 b.
15. Otaboyev, A.M. Investitsion jozibadorlik konsepsiyasi va uning strategik ahamiyati. Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot, 2025, № 7, 99–104 b.